

Film črpa iz iste tematike kot Štiglicev prvi film **Na svoji zemlji** (1948), torej druge svetovne vojne, le da jo tokrat prikaže iz zornega kota dveh otrok. Osupljivo je, kako lepo zna film prepletati subjektivno doživljanje otrok z nekoliko bolj objektivnim pogledom na vojno s strani Jima in partizanskih vojakov. Prizori papirnatega letala, ki leti skozi podrte stavbe, in majhne deklce, ki se v pokvarjenem tanku igra, da je to njena hiša, pa tudi njima vzporedni podobi majhnih dečkov s svastikami na rokavu ter škornja ubitega vojaka v bližnji reki, se v spomin vtisnejo kot močan opomnik, da se kljub otroškemu optimizmu zunaj oči kamere dogajajo nedojemljive grozote. Štiglic se prav tako zelo elegantno igra s simboli, naj bo to ustavljajoč se mlinček, razstreljeno strašilo ali pa beli lipicanec.

Vsekakor je treba pohvaliti tudi glavne igralce, predvsem Tuga Štiglica in Johna Kitzmillerja. Delo z otroškimi igralci je težko in se velikokrat ne obnese tako, kot bi si želela režiser in publika. Posneti film, ki ga vodita dva otroška igralca, je bila vsekakor drzna odločitev, a Štiglic je iz svojega sina Tuga izvalil izrazito čustveno prepričljiv nastop. Marsikateri bolj izkušen igralec bi se ustrašil izziva, ki ga postavlja tako zahtevna vloga, in četudi bi mali Ewelyne kakšen spodrseljaj opravičili, Tugo ni imel te sreče. Vseeno v filmu zadane vse čustvene note, še posebej na začetku v prizoru, ko sanjari o stričevi dolini miru, in na koncu, ko se zave, da dolina ni tako mirna, kot je pričakoval. Tugo, takrat star slabih deset let, se po *Dolini miru* nikoli več ni spustil v igralske vode, temveč je odšel po očetovih stopinjah in tudi sam postal ploden režiser.

V dobi, ko se vse bolj govori o pravicah temnopoltih v filmski industriji in na drugih življenjskih poteh, pa ne smemo spregledati nastopa Johna Kitzmillerja v vlogi narednika Jima. V istem kontekstu se mi zdi pohvalnih tudi nekaj režijskih odločitev, ki spadajo k njegovemu liku. Jim v film vstopi, ko ubije dva nemška vojaka, pred katerima bežita Lotti in Marko, kar pa ta prizor naredi poseben, je, da ga sprva vidimo le od zadaj. Tako se Štiglic znebi predsodkov, ki bi jih občinstvo lahko imelo glede temnopoltega lika, in ga, še preden ga lahko vidimo v obraz, vzpostavi kot junaka. Če pa bi občinstvo po tem še imelo pomisleke, ga Štiglic v naslednjem prizoru predstavi kot dobrosrčnega in čutečega človeka, ko pod smrekovimi vejami pokoplje padlega tovariša iz vojske.

Od klasičnih filmov, sodobnih *Dolini miru*, ki vključujejo temnopolte like, je le malo takih, ki se jih lahko spominjamo brez kremženja nad zastarelimi stereotipi in s prosojno tančico zakritim rasizmom. Čeprav bi se dalo debatirati o možnih pomanjkljivostih *Doline miru*, ki predvsem ležijo v dejstvu, da barva kože narednika Jima bolj ali manj služi le za to, da ga

vizualno označi kot tujca, ne pa da bi s tem naredila kakšen bolj globok komentar o rasni diskriminaciji, se film prav tako ne obremenjuje z negativnimi stereotipi in lik narednika Jima predstavi kot veliko bolj pristnega in zaokroženega kot marsikateri hollywoodski film istega obdobja. Sam nastop Johna Kitzmillerja prav tako zasluži pohvalo; za vlogo je tudi postal prvi temnopolti igralec, ki je za svoje delo prejel nagrado za najboljšega igralca na filmskem festivalu v Cannesu.

Konec filma na nas učinkuje točno tako, kot bi protivojni film moral. Skozi potek zgodbe počasi vidimo, kako vojna vpliva na prej še tako dobrovoljna otroka, ki jima je na začetku večji problem predstavljala izgubljena punčka kot nemški vojaki. Kako sta v njej izgubila svoje otroštvo, ki jima ga je Jim še tako iskreno želel podaljšati, po malem začel verjeti v njune sanje o dolini miru in na koncu to plačal z življenjem. Konec nas pusti prazne. Ne moremo slaviti partizanske zmage, ker ta ne pride. Ostane le podoba dveh strtih otrok, ki zreta v daljavo. Prav tako kot njun beli lipicanec se Marko in Lotti morda odpravljata v propad, morda pa bosta odkorakala v boljši jutri – na nas je, da se odločimo, kje v prihodnosti ju želimo videti.

TRETJE MESTO

Panika

LINA HORVAT

Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer

Film **Panika** (2014) je celovečerni prvenec režiserke Barbare Zemljič, posnet po knjižni predlogi Dese Muck. Gre za melodramsko-komično zgodbo o »paniki« Vere – medicinske sestre srednjih let, ki poskuša ubežati svojim dolžnostim (predvsem) žene, mame in gospodinje. V krizi srednjih let jo med drugim prevzame misel, da nikoli več ne bo zaljubljena; da nikoli več ne bo mogla biti srečna; da se ji nič več zanimivega ne bo nikoli pripetilo; da je ujeta v zakon. Verjeti začne, da jo iz te bedne rutine lahko reši le nova ljubezen. Spusti se v vročo afero z družinskim prijateljem in tako na kocko postavi praktično vse – svoje odnose, svojo srečo, svoj čas, svojo službo. Skozi film spremljamo čustveno preobrazbo ženske, ki se je vse svoje življenje trudila biti opažena in se prilagajala drugim ter ob tem pozabila nase – v žensko, ki proti koncu filma prvič v življenju opazi samo sebe in se nauči (po dolgem času spet) ceniti.

Razkriti več vsebine bi bilo škoda, zato bom povedala le, da film zelo lepo in jasno prikaže ljudi srednjega sloja ter

Panika (2014)

srednjih let, ki so prepričani, da je njihovo življenje praktično končano – da je to pač to; dokler ena izmed njih ne naredi tako velikega koraka, da obrne življenja mnogih na glavo. Zgodba je konkretno in neposredno prikazana brez večjega poudarka na poglobljenem moraliziranju. A čeprav kot gledalci le spremljamo življenjske dogodke likov, lahko vseeno sočustvujemo z njimi. Menim, da se prav vsak posameznik lahko poistoveti s filmskimi liki – pa naj bo to glavna junakinja Vera, njen prevarani mož Rudi, njuna odtujena hči Marinka ali pa zagreti ženskar Mitja.

Zanimivo v filmu se mi zdi, da ne moremo najti ne klasičnih junakov ne očitnih negativcev. Vera je predstavljena kot dokaj »moralno siv« lik v smislu, da je enostavno preveč pozitiven lik, da bi bila antagonist, vendar naredi preveč spornih stvari, da bi bila klasičen protagonist, ki je žrtev vsega dogajanja; kvečjemu je ona tista, ki zapleta dogajanje in spreminja življenja ljudi okoli sebe na slabše. Kljub temu se nam na nek način smili, saj je tako izgubljena v življenju. Doma ji gre mož Rudi s tri dni staro brado in mastnimi lasmi blazno na živce; dolgočasi jo. Z najstniško hčerko Marinko tudi ni lahko; nič več ne posluša. A Vere ne moremo z lahkoto na prvo žogo obtožiti, da s svojimi nezrelimi dejanji uničuje življenje sebe in svojih bližnjih. Rekla bi, da je kot slovenska Bridget Jones – je predstavnica vseh žensk, ki se na pragu štiridesetih počutijo popolnoma izgubljene in nekoristne. Sočustvujemo z njo, a vendar hkrati obsojamo njene tehnike

starševstva, njen odnos z mamo in možem, njeno prikrivanje afere. Celoten film v nas sproži empatijo do vseh likov in Verine napake sprejemamo kot nekaj pristnega, zato povsem človeškega. Menim, da je Janja Majzelj absolutno perfektna za vlogo Vere. Poznam kar nekaj njenih prejšnjih vlog, vendar je še nikoli nisem videla tako blesteti kot v tem filmu.

Na prvi pogled se sama zgodba zdi zasnovana dokaj lahkotno – »klasična romantična komedija«, bi rekli. Vendar ni. Gre za ganljiv prikaz krize srednjih let ne le Vere, temveč tudi ostalih likov. Zgodbo sicer res »vleče« nesrečen ljubezenski trikotnik, vendar pa film prikazuje globoko čustveno preobrazbo glavne junakinje. Zgodba s svojim sicer enostavnim začetkom dobi kompleksno globino. Verin *voice-over* v vlogi njenega notranjega glasu nam omogoča še globlji pogled v zgodbo in v njene najhujše sarkastične (včasih hecne) ali patetične misli ter samoironijo. Konec filma je (kot se za romantično komedijo sicer spodobi) srečen, a ne preveč boleče vznemirljiv. Pusti nas z mislijo, da si vsak v življenju zasluži drugo priložnost.

Film se mi zdi vreden ogleda za vse tiste, ki so kdaj pomislili »a je zdaj to – to?«. Čeprav knjige še nisem prebrala, se mi osnovna zgodba zdi izredno doživljiva. Režija in scenarij Zemljičeve sta zelo lepo izpeljana in domiselna. Film je hkrati izjemno zabaven in napet, a gledljiv in razumljiv za vsakega gledalca, obenem pa tako prefinjeno piker v predstavljanju sodobne družine, da nam pusti glavo polno glodajočih misli.